

INTERVIEW Professor wil grote traumakliniek op Endegeest

Een bio science park voor de geest

De plannen voor kasteel Endegeest in Oegstgeest zijn nog altijd in ontwikkeling. Toch heeft de Leidse hoogleraar Eric Vermetten zelf al grootse plannen voor een nieuwe 'trauma-innovatiecampus' voor geestelijke gezondheidszorg in en rond het kasteel. „Dit zijn de geestgronden. Het zou geweldig zijn als we die traditie hier kunnen voortzetten.”

Martijn de Meulder

Oegstgeest ■ „Luister eens heel goed. Wat hoor je?” Eric Vermetten leunt achterover en laat zijn blik even door het kasteelraam over de weilanden glijden. Dan, na enkele momenten: „Dát is precies het mooie van Endegeest. De stilte. Je hoort hier he-le-maal niets. Het is heerlijk rustig. We zitten zo dicht bij de stad en zijn er tegelijkertijd zo ver vandaan. Dit is de perfecte plek voor reflectie en om een traditie van geestelijke gezondheidszorg voort te zetten.”

Het Oegstgeestse landgoed Endegeest is al enkele jaren onderwerp van grote beroering in de lokale politiek. Wat moet er met het historische terrein en de gebouwen gebeuren en wie gaat dat uitvoeren, hoe gaat dat eruit zien? En wat zijn de plannen van Endegeest-eigenaar Johan Oudendal? Als het een beetje meezit, zal daar in de komende maanden meer duidelijkheid over komen. Maar als het aan psychiater Eric Vermetten ligt, blijft geestelijke gezondheidszorg een belangrijk onderdeel

van de toekomst van 700 jaar oud landgoed.

Vermetten is niet zomaar de eerste de beste, hij is bijzonder hoogleraar aan de Universiteit Leiden, kolonel-psychiater bij Defensie en onderzoeker bij het 'nationaal psychotraumacentrum' ARQ. Hij is gespecialiseerd in de behandeling van posttraumatische stress stoornissen (PTSS) bij vooral oorlogsveteranen. Tegenwoordig onderzoekt hij daarvoor het gebruik van onder meer MDMA, ook wel bekend als XTC. De toepassing daarvan is een tak van de psychiatrie die hij - gesteund door een Canadese investeerder - op het Endegeeststerrein verder wil ontwikkelen.

Renaissance

„Op dit moment speelt zich in de klinische onderzoekswereld een psychedelische renaissance af”, legt hij uit in zijn werkkamer in kasteel Endegeest. „Sinds de jaren zeventig is er, ook op Endegeest, al geëxperimenteerd met het gebruik van deze middelen als geneesmiddel. Dat is een tijdje in het slop geraakt

maar deze methode is nu weer sterk in opkomst.”

Bij de verwerking van PTSS draait het om het herbeleven van traumatische gebeurtenissen en dat kan met psychedelica heel goed, stelt hij: „Door gebruik van deze middelen kom je makkelijker bij lang weggestopte emoties als schuld en schaamte over wat je hebt gedaan of niet kon voorkomen. Bij reguliere therapie kun je wel praten over wat je hebt meegemaakt, maar vaak is dat alleen niet genoeg. Om complexe trauma's te verwerken moet je meer afpellen, naar de lagen in je geest waar je normaal niet zo makkelijk bij komt. MDMA neemt de angst weg en helpt in therapie als katalysator.” De feestdrug is niet het enige die op dit gebied wordt onderzocht, „Je kunt ook denken aan medicinale cannabis, aan ketamine, psilocybine en LSD.”

Dat laatste middel is een bekend op Endegeest, want Vermetten staat met zijn plannen op de schouders van de roemruchte én omstreden psychiater Jan Bastiaans, die decennialang oorlogs-

slachtoffers in deze hoek van Oegstgeest behandelde met LSD. „Bastiaans was zijn tijd ver vooruit”, stelt Vermetten. „Zijn werk is een inspiratiebron. Hij was een bijzondere man, om vele redenen. Het is jammer dat er niet zo veel wetenschappelijk onderzoek naar zijn methode is gedaan.” Bastiaans werd op handen gedragen door zijn patiënten met het 'concentratiekampsyndroom', maar in de medische wereld was er veel kritiek op zijn werkwijze. Toen een vrouw onder zijn behandeling overleed, werd hij halverwege de jaren negentig gedwongen met zijn behandelingen te stoppen.

Oorlogstrauma's

Maar de wereld is veranderd en de wetenschap verder ontwikkeld. Behandeling van mensen met zware oorlogstrauma's met psychedelica is wel degelijk zinvol en veilig, stelt Vermetten. „We doen het nu al bij GGZ-instelling ARQ/Centrum '45 hier in Oegstgeest op kleine schaal. Je ziet echt een proces op gang komen bij de patiënten die we behandelen. PTSS kun je

FOTO HIELCO KUIPERS

„
Door gebruik van deze middelen kom je makkelijker bij lang weggestopte emoties

niet aanpakken door het te begrijpen, patiënten moeten zichzelf toelaten het te doorleven en zo te verwerken. Ik merk dat het spelen met werkelijkheden en het weer ophalen van oude trauma's helend werkt en effectief is. Dat willen we hier op Endegeest verder gaan uitbouwen.”

Gevoelig

Hoe zien zijn plannen eruit? „Het is nog pril en de sentimenten rond Endegeest zijn gevoelig, dus ik wil het voorzichtig formuleren. Maar we hebben met een groep psychiater, collega's van de universiteit, het Centre for Human Drug Research en het Bio Science Park de koppen bij elkaar gestoken om hier klinisch onderzoek te starten en een trauma-innovatiecampus op te zetten. Een centrum waarin we niet alleen patiënten met trauma's kunnen behandelen, maar ook goed wetenschappelijk onderzoek naar deze middelen kunnen doen, waar we nieuwe klinisch wetenschappers kunnen opleiden en nieuwe medicijnen kunnen ontwikkelen.”

Dat klinkt bijna als een soort alternatief Bio Science Park, „Ik snap de vergelijking. Er wordt wel eens gezegd dat het Bio Science Park het lijf is en dat hier op Endegeest de ziel zit. De combinatie van die twee in dit gebied zou prachtig zijn. Dit zijn de geestgronden, maar in zijn voorkomen blijft Endegeest anders dan het Bio Science Park. We willen de oase van rust hier behouden.”

Om het centrum van de grond te krijgen is geld nodig en dat heeft Vermetten gevonden bij de Mydecine Innovations Group, een Canadese beursgenoteerde farmaceut gespecialiseerd in psychedelische medicijnen. „In het bestuur van Mydecine zit een voormalig kolonel van het Canadese leger, dan begrijp je misschien wel hoe het contact tot stand is gekomen. Een bedrijf als dit is belangrijk bij het opzetten van het centrum, het is in staat om nu en in de toekomst voldoende fondsen op te halen om dit onderzoek op een hoger niveau te brengen en deze medicijnen te ontwikkelen.”

Hoeveel Mydecine investeert in

het project, vermoedelijk miljoenen, wil Vermetten niet kwijt. „Daarvoor bevindt het zich allemaal in een te pril stadium, er is nog geen definitieve duidelijkheid over wat er met het gebied gaat gebeuren. Wat wil de gemeente, en wat wil Oudendal? Het zijn vele puzzelstukjes die in elkaar moeten vallen willen wij het concreter kunnen maken.”

Militair-af

De bijzonder hoogleraar verwacht dat in september meer duidelijk wordt over hoe hij en de zijnen de plannen gaan vormgeven. „Ik ben nu zestig jaar en eind dit jaar militair-af. Dat geeft mij de gelegenheid om in de tien jaar hierna daarna dit kennisdomein verder te ontwikkelen.

Mijn leerstoel aan de universiteit van Leiden wijzigt niet, maar het zou geweldig zijn als we dit centrum hier op Endegeest kunnen opzetten. Dat we hier deze jonge tak van wetenschap mogen ontwikkelen en de nieuwe generatie geesteswetenschappers opleiden. Ik ben er klaar voor.”

„
In de wereld van klinisch onderzoek speelt zich een psychedelische renaissance af